

POSTANOWIENIE

Dnia 8 sierpnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

SSA Andrzej Niedużak

w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej "P." w K.
przeciwko S. T.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 8 sierpnia 2012 r.,

zażalenia pozwanej na postanowienie o kosztach zawarte
w wyroku Sądu Okręgowego
z dnia 14 września 2011 r.,

- 1) oddala zażalenie;
- 2) przyznaje ze Skarbu Państwa Sądu Okręgowego pełnomocnikowi powódki adwokatowi K. J. wynagrodzenie w kwocie 120 (sto dwadzieścia) złotych podwyższone o stawkę podatku VAT tytułem udzielenia nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu zażaleniowym z urzędu.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy zasądził na podstawie art. 98 k.p.c. od pozwanej na rzecz powódki kwotę 600 zł tytułem kosztów postępowania odwoławczego.

W zażaleniu od tego postanowienia pozwana zarzuciła błędne przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c. i w konsekwencji, niezastosowanie tego przepisu. Wniosła o jego zmianę przez nieobciążanie pozwanej kosztami postępowania, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może nie obciążyć kosztami strony przegrywającej. Przywołany przepis, realizujący zasadę słuszności, stanowi wyjątek od ogólnej reguły obciążania stron kosztami procesu, zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi, na jego żądanie, wszystkie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.) - tzw. zasada odpowiedzialności za wynik procesu. Hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nie obciążania jej kosztami procesu (por. postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.). Do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego

(por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, niepubl., z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, niepubl.). Uzasadniając celowość zastosowania art. 102 k.p.c. pozwana ograniczyła się jedynie do wskazania na swoją niekorzystną sytuację życiową i majątkową oraz podeszły wiek. Z akt sprawy wynika, że pozwana, mimo przegranej przed Sądem I instancji, zdecydowała się na kontynuowanie procesu, mając świadomość swojej niekorzystnej sytuacji majątkowej oraz życiowej. Jak wskazano wyżej, sam stan majątkowy, czy sytuacja finansowa nie stanowi okoliczności wyłącznie decydującej o zwolnieniu od kosztów procesu w pełnym zakresie. O ile bowiem taki stan może uzasadniać zwolnienie strony całkowicie lub częściowo od kosztów sądowych, co wiąże się z zagwarantowaniem jej prawa do sądu, o tyle w przypadku kontynuowania procesu przegranego w pierwszej instancji, strona powinna liczyć się z obowiązkiem pokrycia kosztów obrony strony przeciwnej. Przyjąć zatem należało, że pozwana nie wykazała przesłanek, które uzasadniałyby zastosowanie art. 102 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu rozstrzygając zgodnie z § 19 w zw. z § 6 pkt 2, § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348).